

Nicolae Marinescu

Revista *Mozaicul*
Modernitatea tradiției

Ediția a II-a
revăzută și adăugită

Prefață: Xenia Negrea

Craiova
2018

Cuprins

Presa culturală în căutarea sinelui – prefață de Xenia Negrea.....	5
REVISTA <i>MOZAICUL</i> 1998-2008	13
Întâia revistă de cultură din Oltenia.....	15
Convergențe conjuncturale	17
Momentul <i>Marino</i>	27
Adrian Marino și Craiova	40
„Revenirea în Europa”	44
<i>Mozaicul</i> . De la idee la proiect	56
O echipă pentru <i>Mozaicul</i>	60
<i>Mozaicul</i> . Primul număr	64
Ieșirea în lume. Colocviile <i>Mozaicul</i>	74
De la eveniment la instituția <i>Mozaicul</i>	84
Prietenii <i>Mozaicului</i>	108
De ce <i>Mozaicul</i> ?	115
Un proiect deschis. Contrafortul <i>Mozaicul</i>	121
Neopașoptismul: viabilitatea unui proiect cultural.....	125

I. Articole publicate în revista <i>Mozaicul</i> nr. 10, 11 și 12 /2008	127
II. Dezbateri în cadrul Colocviilor <i>Mozaicul</i> la Portul Cultural Cetate-Dolj, 25 oct. 2008	216
Marino după Marino sau Emirul în Mecca. În loc de încheiere...236	
REVISTA MOZAICUL 2009-2018.....	241
Sub semnul <i>regenerației</i>	243
Basarab Nicolescu: „nu este vorba de o recuperare a exilului, ci de recunoașterea faptului că o parte a culturii române s-a făcut dincolo de granițele țării”	255
Mihaela Albu – pentru un nou canon al culturii române	260
Articole publicate în revista <i>Mozaicul</i> nr. 10 / 2018	265
ADDENDA	295
Constantin Lecca – un înaintaș exemplar	297
BIBLIOGRAFIA MOZAICUL 1998-2018.....	303
Artiști plastici prezenți în paginile revistei <i>Mozaicul</i>	498
Fotografi prezenți în paginile revistei <i>Mozaicul</i>	506
Tematica Colocviilor <i>Mozaicul</i>	508
Invitați din țară și din străinătate la Colocviile <i>Mozaicul</i>	509
Laureații Premiilor <i>Mozaicul</i>	510
ALBUM FOTO.....	519

Presa culturală în căutarea sinelui

Presa culturală este avanpost al epocii, este depozit al energiilor mnemonice care susțin creația. Desigur, lumea arată cum arată pentru că așa a văzut-o un artist. Vorbește cum vorbește pentru că așa s-a exprimat un poet. Sună cum sună pentru că așa a compus un muzician. Locuiește cum locuiește pentru că așa a modelat un sculptor. Lumea este cum este pentru că așa simt artiștii. Și atunci, după atâtea răspunsuri care fac cât o credință, ne rămâne să ne întrebăm de ce, totuși, presa culturală din România pare să fi pierdut legătura cu publicul? Sau publicul cu presa culturală? De ce pare ca medierea, ca funcție intrinsecă, a devenit atât de anemică?

Fețele fluide, fețele evanescente, aparențele, tot acest labirint al căutării sinelui se îndepărtează de ceea ce era un nivel de cunoaștere fără de care nu puteai trece mai departe. Deja, demult (nu m-am hotărât la selecția unui singur adverb, recunosc), se pune în discuție chiar identitatea acestui domeniu publicistic.

Jurnalismul cultural nu ar fi nici artă, nici presă, ar fi „între”, ar fi „hibrid”, cum rezumă profesorii finlandezi Heikki Hellman și Maarit Jaakkola („From aesthetes to reporters: The paradigm shift in arts journalism in Finland”, *Journalism*, 13(6) 783–801, 2011) și îi amintesc cei doi pe alți cercetători cu opinii similare: jurnaliștii culturali sunt văzuți drept „agenți dubli” (Dickstein, 1992), „intermediari culturali” (Bourdieu, 1993), „ciudățenii în cultură” (Hurri, 1993), „jurnaliști mai buni” (Harries și Wahl-Jorgensen, 2007), „practicieni ai unei profesii parazitare” (Goldman, 1974). Nu există sintagmă din cele anterior citate să nu se poată referi și la jurnalismul

generalist. Nici o altă profesie nu ar impune o astfel de pregătire profesională, așa cum s-ar întâmpla în domeniul jurnalismului cultural. Ori de unde ai privi, dinspre emițător sau dinspre receptor, forța desconsiderării are aceeași intensitate. Jurnalismul cultural nu ar avea miza *hard*, intimidantă a altor tipuri de jurnalism. Nu provoacă furtuni sociale, nu maschează și nu demaschează pe nimeni etc. Teoriile la care am avut acces, inclusiv sursa citată, nu par să depășească ceea ce mie mi se pare o prejudecată care nu apără pe nimeni de nimic, aceea că jurnalismul cultural este *altceva*, întotdeauna *altceva*. O identitate profesională incertă a emitentului, un câmp de referință fluctuant, ambiguu, greu, dacă nu imposibil de cartografiat, un public și mai incert (cantitativ, de data asta).

Mă întreb dacă și cui folosește această izolare orgolioasă (?), această despărțire a apelor de care țin cu tot dinadinsul jurnalismul cultural și escorta sa de susținători. E ciudat că acest orgoliu se lovește de reticența (să nu spun disprețul) sfântului public, mereu dispus să-și simplifice existența, să-și limiteze numărul de probleme.

De ce ar fi jurnalismul cultural *altceva*? Este altceva? Da, ne învăța Călinescu, critica se rezumă la îmi place/nu-mi place. Au trecut câteva decenii intense de atunci și putem face distincția între libertatea gustului estetic și educarea gustului estetic, distincție care nu înseamnă opoziție, ci fețe ale aceluiași domeniu. Din perspectiva seturilor de proceduri profesionale, din perspectiva designului profesiei, jurnalismul politic, economic, sportiv, social necesită aceleași tipuri de abilități profesionale. Diferă, bineînțeles, câmpul referențial, domeniul, conținutul „culturii profesionale”. De aceea, eu nu aș insista pe diferențe, ci pe nevoia de a delimita mai clar identitatea jurnalismului și jurnalistului cultural, și, implicit, pe relevarea cât mai explicită a relevanței (*helas!*) sociale a acestui domeniu. Ce resorturi au, până la urmă, revista culturală, emisiunea radio-tv, rubrica de cultură? Atâta timp cât producătorii (de la managerii instituționali la fericii deținători ai unei rubrici de cultură într-un cotidian) nu par să conștientizeze rolul, relevanța de care vorbeam, mesajul cultural transmis se va lovi de fatalitate. Jurnalismul (politic, economic, social, cultural, sportiv) informează, oferă interpretări (semnificații ale faptelor din imediat), educă,

Respect pentru oameni și cărți

distrează, creează legături între oameni. Așa ne învață școala. Și dați-mi voie să mă îndoiesc. Pe care din aceste funcții o reneagă jurnalismul cultural? Eu îmi spun că pe niciuna. Rubrica de cultură nu vorbește despre școli insalubre, despre bacteriile din spitale, despre corupția de pretutindeni. Dar ea creează curente de opinie, oferă sinteze, repere, creează ambient pentru evoluțiile ierarhiilor. Foarte (era să zic frumos) ferm este, de pildă, Alain de Botton când concluzionează că „este sarcina jurnalismului cultural să filtreze torentul de creativitate ca să ne dirijeze spre cele mai bune opere de artă ale vremii. Jurnalismului cultural i se încredințează nici mai mult, nici mai puțin decât brokerajul unui set de căsnicii mulțumite între artă și publicul ei” (*Știrile. Manualul utilizatorului*, Humanitas, 2015, p. 231).

Profesorii finlandezi pe care i-am citat la începutul acestui text ne dau (fără să-și propună neapărat asta) un nou exemplu finlandez de bune practici, și nu pot să nu speculez coincidența între acest mit contemporan al școlii finlandeze și ceea ce aflăm despre rolul pe care îl asigură ei (și) jurnalismului cultural. Pentru cei 5,3 milioane de locuitori, cât are Finlanda, paginile artistice sunt forum, sunt teren pentru dezbateri culturale, sociale și politice, sunt grile de evaluare, sunt spațiul luptelor simbolice care au ca rezultat conținutul educațional pentru următoarele generații. Iată, așadar, că până la izolare, presa culturală pare că ar trebui să porceadă invers, adică spre implicare. Cultura profesională (insist cu acest inofensiv barbarism) îi dă jurnalistului, autorului de rubrică această abilitate, această posibilitate (pe care numai aici o întâlnim) de a oferi sinteze interpretative, sinteze din care se formează apoi harta globală a mentalităților. La fel cum în jurnalismul generalist selecția unui fapt pentru a-l face știre înseamnă nu doar informare, ci și validarea relevanței lui sociale, selecția unui fapt artistic (carte, expoziție, spectacol etc.) este informare și de aceea validare.

Jurnalismul cultural are acest rol termosferic, să-i zic, care ne conectează la lumea noastră vie din mintea artiștilor. Iar pe la noi, prin țările ex-comuniste (nu ne putem încă elibera de acest atribut), jurnalismul cultural mai este chemat și să ne civilizeze.

Iar *Mozaicul*

și-a asumat aceste roluri. În felul acesta putem explica și succesul (măsurat și prin relevanța dovedită în timp) al fascicolului „Mișcarea ideilor”. Ba chiar, dacă-mi amintesc bine, primele numere din seria nouă a revistei craiovene erau în întregime tematice. „Mișcarea ideilor” înseamnă reflecții culturale pe o temă (mentalitară) din imediat. Spre deosebire de *Dilema veche*, *Mozaicul* nu a simțit nevoia unei relaxări stilistice care să ducă mai mult în zona *pop culture*. Nu evaluez în niciun fel prin această observație, pentru că vorbim, implicit, și de o diferență de *target*, doar că am considerat necesar să amintesc cumva de publicația bucureșteană care se identifică total cu ideea de număr tematic.

Dar, oricum, ideile își urmează drumul spre faptă. Iluzia, părerea, aparența rămân să hoinărească prin sinapse, dar ideile trec în fapte. Iar fapta este un soi de judecată a gândurilor. Zidirea omului în idee se cheamă împlinire, iar *Mozaicul* a intrat în patrimoniul Craiovei, al Olteniei. A creat repere, a inspirat comunitatea, a susținut cunoașterea. Și mă tem pentru ce va fi, pentru că, dacă e să accept totuși o diferență între jurnalismul generalist și jurnalismul cultural, aş spune că acesta din urmă este dependent (și azi nu cred că se poate altfel) de inspirația politicilor publice. Și văd aici o slăbiciune a breslei, dacă-mi dați voie, o neputință de a elabora și de a propune niște programe puternice de susținere și a publicațiilor culturale. Prin forțe proprii, *Mozaicul* a devenit simbol al Craiovei. Nu pot să nu visez la ce ar putea face *Mozaicul* dacă ar avea ceva mai multă susținere.

Prietenie și dezbateri

Nu mai reiau *story*-ul ivirii (mele) la *Mozaicul*. O puteți citi în nr. 10 (octombrie)/2018. Ivirea aceasta mi-a rămas, însă, în memorie drept mărturie limpede a hazardului prietenos. Apoi, perseverența (*aka* încăpățânarea care mă înspăimântă și pe mine de prea multe ori) mi-a dat cu disperare ghes pe ușa mozaicarilor. Mă și văd praf de emoție, într-un colț de masă, pe la începutul anilor 2000, când m-a învrednicit dl. Popa cu o temă de recenzie. Și nu pot să nu dau în vileag o trepidare absolut infantilă a mea și a lui Tibi

Respect pentru oameni și cărți

Neacșu, când a venit și el printre mozaicari să-și aducă volumul de debut (publicat prin concurs). „Sunteți tari, dom'le” i-a spus atunci dl Popa lui Tibi. Mi-a împărtășit această binecuvântare, ceva mai târziu, la tutun și cafele. Nu ne-a mai trebuit mult după aceea nicio încurajare, nici nimic.

Cu siguranță (și asta nu se va pierde niciodată), la *Mozaicul* am fost acasă. Poate căldura sfătoasă a domnului Marinescu, poate incapacitatea mea de a trece peste obstacolul dezrădăcinării, poate neastâmpărul de a cunoaște și de a face ceva, poate dorința de a re-crea atmosfera livrescă din liceu, poate toate astea și altele în plus m-au făcut să mă simt ca și cum aș fi ajuns unde am plecat.

Apoi, din ședință în ședință de redacție, din acțiune în acțiune, din plan în plan, de prin vara lui 2003 am ajuns și formal în redacție. Spun formal, pentru că, de fapt, *Mozaicul* este o stare de spirit, o neliniște, o forță de crea idealuri, de a miza pe alternative și posibilități, o încredere în rost și în idee. Da, știu, cuvinte mari ce *din coadă par* (sic!) să sune. Doar că nici răsplata financiară și nici măcar vanitatea nu ar putea țintui pe nimeni într-un loc mai bine de un deceniu, într-un loc care te schimbă, te provoacă, adică nici măcar comoditatea nu ar fi un argument. Ci mereu *altceva*, ca să mai parafralez un poet (un *Nod* stănescian).

Chinurile maturizării (personale) și lupta concretă a revistei de a-și delimita o identitate clară pe piață și, mai ales, de a ajunge la publicul cititor au fost temele care mi-au captat atenția în toți acei ani.

Să încep cu maturizarea (extrem de problematică în cazul meu). Poți să te gratulezi cât poțestești în fața paginii albe, dar, când știi că pagina aceea ajunge la tipografi care îți aruncă așa o privire plină de adevăr frust, nu ai cum să nu te gândești de o mie de ori înainte să scrii ce crezi tu și ce opinie ai despre viață, lume și cărți. Unul dintre cele cu sens capitole din viața *Mozaicului* (și Aius-ului) tocmai acesta mi se pare a fi: tipografii (să mă refer cu acest cuvânt la toți colegii de la tehnic) și scriitorii au stat tot timpul unii lângă ceilalți, am știut că suntem de aceeași parte și că drumul nostru este împreună și nu altminteri. Ideea este gândită, spusă, scrisă, tipărită. Drumul este imperturbabil. Oricare dintre aceste etape tulburată și ansamblul nu mai funcționează.

În ceea ce privește relația *Mozaicului* cu piața (ideilor), avem și aici o poveste. Unul dintre cele mai pline de miez momente a fost decizia de a face din *Mozaicul* un spațiu al artelor, nu doar al literaturii. Poate a fost din totdeauna așa, dar programatic cred că s-a întâmplat cândva prin 2006 și mi-a revenit onoarea de a fi și eu alături de domnul Marinescu în construcția fascicolului ARTE. Tinerilor care intră acum în luptă le spun doar că inițial nu am crezut că este o idee așa bună. A fost, însă, pentru mine un proiect fără împlinirea căruia, văd acum, aș fi fost un om mult, mult mai limitat, mai temător, mai neîncrezător. Fascicolul urma să informeze și să analizeze viața artistică a Craiovei: galerii, teatre, muzică, alte instituții. După *feedback*, cred că ne-am achitat de datorie, chiar dacă descurajările și apelurile inițiale la luciditate n-au fost puține. *Ce mare viață artistică e în Craiova? Cât să scrii despre Teatrul Național? Ce expoziții? N-ai cum, n-ai cu cine.* Și ce frumos a fost! De exemplu, am căutat în *Mozaicul* (lui Lecca) să văd el ce mai făcea. Și el mai făcuse o rubrică: „Mozaikul întreabă” și am clonat-o și în *Mozaicul* cel nou. Noi am dedicat rubrica aceasta directorilor de instituții culturale. Și am tot pus întrebări și îmi descopăr și acum când scriu bucuria pe care o simțeam pe măsură ce ideea devenea din ce în ce mai puternică și mai gălăgioasă. În alt rând, cu sprijinul prietenilor de la Muzeul Olteniei am descoperit un grup de oameni de toată isprava la Secția Restaurare a Muzeului. Și împreună cu Simona Gheorghe (de fapt, eu cu încurajatul, ea cu scrisul) am creat rubrica original intitulată „Înainte și După”. Aici erau prezentate obiecte de patrimoniu restaurate de echipa Muzeului – aveam imagini de la starea inițială la starea recuperată și descrierea procesului de restaurare (într-un limbaj după normele mediatice). Miza asumată a rubricii a însemnat pe de o parte punerea (și) mediatică în valoare a unor profesioniști cu realizări incredibile la nivel internațional (despre care nu se prea auzise), dar și prezentarea unor obiecte de pertinență istorică, salvate din calea dispariției. Am rămas prietenă cu Simona și tare aș vrea să-i mai văd semnătura și pentru noi, cei din publicul larg. Oamenii aceștia sunt tot acolo și salvează în continuare obiecte de mare preț.

Tot în acest context, al construirii fascicolului ARTE, am cunoscut-o și am provocat-o fără remușcări pe Mihaela Velea, de la Muzeul de Artă. Între timp, Mihaela a devenit o semnătură cu autoritate în critica plastică și nu cred că doar în Craiova. Un spirit (enervant de) rezervat, de sceptic, dar de un profesionalism și o seriozitate cum rar ne este dat să vedem, Mihaela a scris și scrie în continuare cronica plastică. Imperturbabilă în selecțiile pe care le-a făcut, ne-am amuzat de foarte multe ori de faptul că noi ceilalți, profanii și generoșii, parcă doream mai multă laudă pentru mai mulți. N-a fost să fie!

Cronica de teatru m-a adus în fața Adrianei Teodorescu, un alt om pe care mă bucur atât de mult că am ajuns să-l cunosc și de la care, de asemenea, am avut de învățat foarte multe. Explozivă în exprimarea orală, Adriana este, de fapt, unul dintre cei mai echilibrați, mai aplicați, mai înțelepți profesioniști cu care am avut de-a face. A asigurat o bună perioadă cronica dramatică la *Mozaicul* și, desigur, s-a achitat cu asupra de măsură de misiunea pe care o acceptase. Apoi Adriana s-a dăruit cu totul (așa cum o știe toată lumea, Adriana nu este omul parțialului, al jumătăților de măsură) proiectelor propriei misiuni – păpușile. La rubrica dramatică, am avut marea bucurie să o descopăr pe Mădălina Nica, un alt vulcan de energie și de pasiune. Mădălina scrie și azi cu aceeași implicare totală, ba chiar a și primit (spre surpriza ei, dar nu și a noastră, a celorlalți) un premiu pentru critică din partea Teatrului Național „Marin Sorescu”, la Gala din 2018.

Am propus și o rubrică de critică cinematografică, pe care am început-o cu Paul Stoica, un tânăr cu capul plin de planuri, de vise, de filme. Pasionat și încrâncenat. Apoi, a venit alături de noi Cătălin Ghiță (da, acela), cu „Altfel despre filme”, alt strălucit exemplu de profesionalism și nu mai continuu.

Sunt apoi artiștii pe care i-am cunoscut și în lumea cărora am imers cu bucuria unui început de lume. Și cu mulți dintre aceștia am rămas în rama unei prietenii din care eu sigur sunt extrem de câștigată.

ARTELE m-au împins să descopăr o Craiovă creativă, nu doar absolut frecventabilă, ci chiar tonică și încurajatoare.

Sunt mulți alți oameni cu care am rămas prietenă, de la care am învățat mult, și care mă leagă definitiv de experiența la *Mozaicul*. Mă gândesc la Alina Gioroceanu, spre pildă, care, la îndemnul Sorinei Sorescu, a inițiat și ținut rubrica Lingvistica.ro, rubrică de recenzie de carte, desigur, de lingvistică. Mă gândesc la Melitta Szathmary, cea care scria atât de spumos și atât de rar!

Desigur, aici, spun partea mea de poveste, îmi spun momentele la care revin cu sete ori de câte ori simt că mă pierd. Știu că sunt mulți alții a căror viață profesională se leagă de *Mozaicul* și cu siguranță au povești și mai frumoase. Îmi pare tare rău, trebuie să spun acest lucru și public, că nu am reușit să motivez mai mult decât am făcut-o, alte inteligențe sclipitoare și caractere alese ale Craiovei. Mă refer cu toată admirația la tineri intelectuali precum Andreea Bratu, Elena Butoescu, Silviu-Gabriel Lohon, și mai sunt mulți alții pe care-i cunosc sau doar îi intuiesc, dar care nu-și găsesc resorturile personale să se exprime mai mult prin intermediul presei. Materialele lor ar fi un câștig extraordinar pentru spațiul dezbaterilor publice craiovene. Știu acest lucru pentru că, de pildă, mai sus-numiții au apariții publicistice excepționale, inclusiv în *Mozaicul*. Excepționale și sporadice. Știu că urgențele profesionale ne orientează pe cei mai mulți dintre noi, dar asta nu mă împiedică să visez, să îmi doresc, să sper.

Mozaicul este o instituție culturală, este o publicație culturală care s-a ridicat deasupra vanităților și spaimelor și care are misiunea de a alimenta prin fiecare apariție piața ideilor craiovene, regionale, naționale (*peu importe ou!*) cu perspective limpezi, lucide, fără mânie și părtinire, perspective care să propună variante, să ofere soluții.

Xenia Negrea

**Revista *Mozaicul*
1998-2008**

Întâia revistă de cultură din Oltenia

„Să nu uităm că *Mozaicul* este, de fapt, seria a doua
a unei reviste pașoptist făcute de C. Lecca.
Ei bine, pașoptismul actual a reînviat prin *Mozaicul*.
Deci noi suntem într-o fază de neopașoptism,
de liberalism, de spirit critic, de europenism
și de inițiative locale creatoare.”

Adrian Marino

Dincolo de integrarea României postdecembriste în spațiul politic, economic, militar sau social euroatlantic, dinamica valorilor culturale românești evoluează pe coordonate mai subtile, adesea inefabile, cu implicații profunde asupra destinului național.

Care sunt straturile de adâncime pe care românii de astăzi întemeiază noua construcție a României europene, care sunt virtuțile convertibile într-o modernitate la care să participăm productiv, ca parteneri de dialog în lumea globalizată, sunt întrebări care au generat proiectul intelectual concretizat în noua serie a revistei *Mozaikul*. Se relua în urmă cu aproape zece ani întâia revistă de cultură din Oltenia, întemeiată la Craiova de Constantin Lecca, profesorul ardelean venit la Școala Centrală din Bănie, unde a predat caligrafia și desenul, ilustrându-se însă, polivalent, și ca pictor, tipograf, editor și traducător din literatura universală de la „clasicul” Shakespeare la foarte „modernul”, atunci, Hoffman.

Săptămânala publicație craioveană, apreciată încă de la apariție de Eliade Rădulescu, Gheorghe Asachi sau George Barițiu, a stimu-

lat, exact după 160 de ani de la primul număr din octombrie 1838, inițiativa unor intelectuali craioveni de a se grupa pentru a milita cu mijloacele lor pentru revenirea valorilor culturale românești în circuitul european, de care comunismul reușise să ne izoleze într-o mare măsură.

Demersul constructiv se întemeia pe proiectul „neopașoptist” conceput de Adrian Marino, liderul ideologic asumat al grupării craiovene. Editorialele semnate ani de-a rândul, număr de număr, în noua serie a *Mozaicului*, dar și conferințele susținute în cadrul colocviilor naționale anuale ale revistei s-au constituit într-un demers exemplar al marelui ideocritic pentru implicarea intelectualului în viața publică, *Mozaicul* fiind susținut deopotrivă ca expresie a necesarei inițiative private și în viața culturală românească, cât și ca opțiune pentru pluralismului ideologic, pentru policentrism și încredere în valorile românești, ca parte a lumii europene, întemeiată pe „spiritul Greciei antice în profunzime, pe latinătate în extensie și pe creștinism în altitudine”.

Convergențe conjuncturale

Oricare ar fi istoria evenimentelor care au schimbat ordinea de stat din România în decembrie 1989, ele au rupt zăgazurile ridicate în milioane de conștiințe reprimite de dictatura comunistă, producând un efect revoluționar. Oamenii simpli, ca și elita intelectuală, și-au recăpătat brusc speranța, ba, pentru o clipă, visurile cele mai îndrăznețe au părut imediat realizabile.

La Craiova, în numai câteva zile, cotidianul comitetului județean al P.C.R. Dolj, *Înainte*, devenea *Cuvântul libertății*. În vara lui 1990 tinerii redactori ai revistei de cultură *Ramuri* se revoltau împotriva redactorului-șef Marin Sorescu, înlăturându-l în 1991 de la conducere, în urma unei ședințe la Uniunea Scriitorilor, în care i se reproșase lipsa de preocupare pentru revistă din cauza cumulului de funcții și absenței prelungite din Craiova. Locuia în București și pleca frecvent în străinătate. Gestul de frondă, pentru mulți greu de înțeles acum, este însă explicabil prin frenezia dionisiacă a unei libertăți abia câștigate, promițând fără rezerve că visurile pot deveni, în sfârșit, realitate. Cu o nouă echipă de conducere, formată din Gabriel Chifu și Marius Ghiță (Ghica), *Ramurile* își continuă, fără întrerupere, traseul reluat în 1964.

În peisajul publicistic al locului apar și dispar cu viteză amețitoare cotidiene, hebdomadare, mensuale „fondate” de publiciști mai mult sau mai puțin cunoscuți, uneori simpli „corespondenți” la publicațiile comuniste, când nu doar semidocti avizi de notorietate sau bani, materializând fantezii derizorii sau defulând frustrări acumulate în toți anii când se supuseră, de voie sau de nevoie, „comenzii sociale” impuse de partidul stat.

FSN Dolj – al cărui membru „responsabil cu învățământul, cultura și sănătatea” devenisem prin hazardul străzii, adică răspunzând